

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
“КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО”
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ І ПРАВА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан ФСП

(підпис)

Олена АКІМОВА

(ім'я, прізвище)

« 02 »

вересня, 2024 р.

ПРОГРАМА
ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

шифр за ОНП (2023р. / 2024р.)

ПО 3 / ПО 4

Рівень вищої освіти

третій (освітньо-науковий) рівень

(назва освітнього ступеня)

спеціальністю

032 (В9) Історія та археологія

(шифр і назва)

Освітня програма

Історія

(назва)

Ухвалено методичною комісією
факультету соціології та права

(назва факультету, інституту)

Протокол № 1 від 29.08.2024р.

Голова методичної комісії

Ганна КОСТРОМІНА

(підпис) (ініціали, прізвище)

« 30 » серпня 2024 р.

Київ – 2024

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Зав. каф. історії; проф., д.і.н.; Костилова Світлана Олександрівна
(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові)

(підпис)

доцент каф історії, д.і.н. Кізлова Антоніна Анатоліївна
(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові)

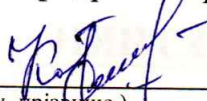

(підпис)

Програма розглянута на засіданні НМКУ 032 «Історія та археологія»
(протокол №1 від 28.08.2024)

Програму затверджено на засіданні кафедри Історії
(повна назва кафедри)

Протокол від “ 28 ” серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри Історії

(підпис) (ініціали, прізвище) Світлана КОСТИЛЄВА

“ 28 ” серпня 2024 року

@_КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024 рік

ВСТУП

Програму «Педагогічної практики» (ПО 3/ПО 4) складено відповідно до:

- Положення про порядок проведення практики здобувачів вищої освіти КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/184>);
- Розпорядження № 5/73 від 17.03.2020 р. "Про організацію практики студентів в умовах карантину" (<https://osvita.kpi.ua/node/132>);
- Положення про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/37>);
- Освітньо-наукової програми «Історія» (ОНП) https://osvita.kpi.ua/032_ONPD_History.
- Політика та принципи академічної доброчесності у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>;
- Положення про систему запобігання академічному плагіату в національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (<https://osvita.kpi.ua/node/47>);
- Норми етичної поведінки здобувачів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>;
- Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти (Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 №266 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 30.08.2024 №1021) Детальніше: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennia-zmin-do-pereliku-haluzei-znan-i-spetsialnostei-za-iakym-a1021> .

Освітній компонент належить до нормативних освітніх компонентів циклу

навчальних дисциплін для здобуття університетських компетентностей дослідника.

Статус навчальної дисципліни

нормативна

Обсяг навчальної дисципліни

4 (120 год.) кредитів ЄКТС.

Педагогічна практика забезпечує органічний зв'язок теоретичних знань із практичними навичками, дає змогу самостійної трудової діяльності аспірантів та стимулює їхній творчий професійний потенціал, є аналогом професійної діяльності викладача вищої школи при кафедрах історичного профілю.

Практика проводиться на другому році навчання після того, як аспіранти засвоять педагогічну навчальну дисципліну «Актуальні проблеми педагогіки вищої школи». Терміни проведення практики визначаються графіком навчального процесу та робочим навчальним планом на поточний навчальний рік.

Під час педагогічної практики поглиблюються знання аспірантів з педагогіки вищої школи, розвиваються й закріплюються вміння здійснювати науково-методичний аналіз навчальних програм окремих навчальних дисциплін, опрацьовуються навички складання планів-конспектів занять, проведення різних видів аудиторних занять, оцінювання результатів власної діяльності, вдосконалюються комунікативні складові викладацької діяльності.

Для успішного виконання поставлених перед здобувачем завдань іще до початку встановленого календарним графіком термінів проведення практики у відповідному семестрі, організовується підготовча робота.

Бази практики.

Підготовка аспірантів здійснюється шляхом проходження практики:

- в навчальних установах та організаціях на основі укладених прямих договорів про співпрацю з КПІ ім. Ігоря Сікорського та договорів про партнерство і співпрацю, які уклало керівництво факультету/кафедри, незалежно від організаційно-правових форм і форм власності установи/організації (база практики);

- в структурних підрозділах КПШ ім. Ігоря Сікорського, що забезпечують фахову підготовку здобувачів вищої освіти Університету, зокрема, на кафедрі історії факультету соціології і права та кафедрах з галузі знань В «Мистецтво та гуманітарні науки».

Аспіранти можуть самостійно та за погодженням з керівництвом кафедри історії обрати базу практики за умови її відповідності до вимог програми практики. В такому разі факультет укладає з запропонованою організацією/установою договори про проведення практики за визначеною формою з урахуванням чинних договорів про партнерство та співпрацю з установою/організацією, які вже уклав факультет або Університет.

За наявності вакантних місць на базі практики аспіранти Університету можуть бути зараховані на штатні посади, якщо вони відповідають фаху та вимогам програми практики. При цьому не менше, ніж 50% часу відводиться на професійну підготовку за програмою практики.

При плануванні практики на кафедрі історії аспіранти можуть бути залучені до навчального процесу та зараховані на посади викладачів (стажистів). Робота на посаді викладача кафедри може бути зарахована як проходження практики на кафедрі історії, за умови:

- відвідування аудиторних занять НПП інших кафедр Університету з галузі знань В «Мистецтво та гуманітарні науки» та надання документу «Аналіз відвіданого аудиторного заняття»;
- складання звіту та його захисту на засіданні кафедри у кінці терміну практики.

II. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Мета педагогічної практики – сприяти формуванню у слухачів фахових компетентностей і досягненню програмних результатів навчання згідно з ОНП відповідного року набору до аспірантури КПШ ім. Ігоря Сікорського на основі взаємодії між педагогами-керівниками обраного Університету (базы практики), відповідального за проведення практики від кафедри історії КПШ ім. Ігоря

Сікорського та аспірантом в очному/електронному просторі, що передбачає:

- узагальнення і закріплення отриманих в Університеті знань з педагогіки вищої школи та застосування їх у практичній діяльності;
- оволодіння професійним досвідом та навичками самостійної роботи в навчальному закладі;
- набуття професійних педагогічних компетентностей;
- ознайомлення з сучасними методами навчання за спеціальністю;
- набуття професійного досвіду під час викладання історичних дисциплін у закладах освіти.

На основі цих знань аспіранти мають набути таких **компетентностей** (здатності):

- ЗК2** Здатність до генерування нових знань при вирішенні дослідницьких і практичних завдань, розв'язання актуальних наукових та соціокультурних проблем.
- ЗК 6 (ПО 3)** Здатність дотримуватись морально-етичних правил поведінки, етики досліджень, характерних для учасників академічного середовища, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях.
- ЗК 6 (ПО 4)** Здатність дотримуватись морально-етичних правил поведінки, етики досліджень, характерних для учасників академічного середовища, встановлених норм інтелектуальної власності, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.
- ЗК 8** Здатність ефективно взаємодіяти з колегами та працювати в команді.
- ЗК 9** Здатність до саморозвитку та самовдосконалення.
- ФК 9** Здатність розробляти й проводити всі види занять у вищому навчальному закладі, застосовуючи новітні методи, методологію і технології (педагогічні, інформаційно-комунікативні) у навчальному процесі, а також бути здатним до їх розробки й удосконалення.
- ФК 10** Здатність до наукової комунікації в академічному середовищі, у тому числі й міжнародному, організації й проведення комунікативних заходів задля налагодження співпраці з широкими колами громадськості.

Основні завдання педагогічної практики:

Згідно з вимогами ОНП аспіранти після проходження педагогічної практики мають продемонструвати такі **програмні результати навчання:**

- ПРН 3** Знати й уміти використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні

технології у практиці наукового дослідження та в освітньо-педагогічній діяльності.

ПРН 9
(ПО 3) Знати основи етики досліджень та принципів академічної доброчесності в науковій і освітній (педагогічній) діяльності й уміти їх дотримуватися.

ПРН 9
(ПО 4) Знати та дотримуватись основних норм академічної етики, принципів академічної доброчесності в науковій і освітній (педагогічній) діяльності, дбати про захист інтелектуальної власності.

ПРН 14 Уміння інтегрувати власні науково-дослідні напрацювання та знання до навчально-методичної роботи

ПРН 15 Уміння набувати знань, необхідних для саморозвитку та самовдосконалення упродовж життя, вміння нести відповідальність за навчання інших

ПРН 16
(ПО 4) Знати та розуміти філософські концепції наукового світогляду, місце та роль науки у житті людини та її вплив на суспільні процеси.

Для виконання програми педагогічної практики аспірант повинен володіти знаннями з дисциплін профілю аспірантської програми, педагогіки, методами професійного навчання, а також мати уяву щодо застосування інформаційних технологій в освіті.

Методи проведення практики

При проведенні педагогічної практики для досягнення поставлених на ній завдань застосовуються такі методи:

Активні методи: діалогічне спілкування між науковим керівником / провідними викладачами кафедри й аспірантами. Під час діалогу розвиваються комунікативні здатності, вміння вирішувати проблеми колективно, вдосконалюється мовлення аспірантів.

Дослідницькі методи: проводиться аналіз матеріалу, постановки проблем і завдань з елементами короткого інструктажу аспіранта. Аспіранти самостійно вивчають літературу, джерела, використовують досвід провідних викладачів кафедри. Завдання, які виконують аспіранти, містять усі елементи самостійного дослідницького процесу (постановку завдання, обґрунтування, припущення, пошук відповідних джерел інформації, вирішення завдання). У даному методі найбільш повно проявляються ініціативність, самостійність, творчий пошук у дослідницькій діяльності.

Дискусійні методи: елементи дискусії (суперечки, зіткнення позицій, навмисного загострення й навіть перебільшення суперечностей в обговорюваному матеріалі). Предметом дискусії можуть бути не тільки змістові проблеми, але й моральні, а також міжособистісні відносини самих учасників практики. Результати таких дискусій (особливо, коли створюються конкретні ситуації морального вибору) набагато сильніше модифікують поведінку людини, ніж просте засвоєння деяких моральних норм на рівні знання. Дискусійні методи є засобом не тільки навчання, але й виховання.

II. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Педагогічна практика може проходити *двома* варіантами (табл. 1).

Таблиця 1

Варіанти проходження практики та їх особливості

№	Місце проведення практики	Особливості проходження практики	Розподіл годин самостійної роботи
1	На кафедрі історії КПІ ім. Ігоря Сікорського	<ul style="list-style-type: none"> – можливість залучати НПП з інших кафедр Університету з галузі знань В «Мистецтво та гуманітарні науки»; – після завершення практики аспірант має зробити аналіз переваг і недоліків у навчальному процесі та надати пропозиції щодо його покращення 	<p>120 годин розподіляються рівномірно для:</p> <ul style="list-style-type: none"> - проведення та відвідування аудиторних занять з урахуванням розкладу занять та навантаження НПП по кафедрі історії; - відвідування аудиторних занять НПП інших кафедр університету з галузі знань В «Мистецтво та гуманітарні науки».
2	На базі практики	<ul style="list-style-type: none"> – заняття проходять як на базі практики, так і на кафедрі історії КПІ ім. Ігоря Сікорського; – після завершення аспірант має можливість проаналізувати та 	<p>120 годин розподіляються рівномірно між базою практики та кафедрою історії</p>

№	Місце проведення практики	Особливості проходження практики	Розподіл годин самостійної роботи
		порівняти особливості організації навчального процесу в КПІ ім. Ігоря Сікорського та в іншому університеті (база практики) й надати пропозицій щодо його покращення	

Незалежно від варіанту проведення практики (табл. 1) можна виділити наступні три етапи проходження практики та види діяльності аспіранта (табл. 2):

Таблиця 2

Етапи проходження практики та види діяльності аспіранта

Етапи	Назви етапів	Види діяльності за етапами
1.	Організаційний етап	<p><u>Організаційно-методична діяльність аспіранта:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – ознайомлення з організацією навчально-виховного процесу в Університеті та базі практики; – вивчення досвіду викладання провідних викладачів Університету та бази практики під час відвідування аудиторних занять з історичних дисциплін; – розробка плану та змісту навчальних занять, методична робота з історичних дисциплін.
2.	Етап педагогічної діяльності	<p><u>Навчально-методична діяльність аспіранта:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – самостійне проведення навчальних аудиторних занять з історичних дисциплін: 2–4 години лекцій, 2–4 години семінарів (один із яких відводиться на модульну контрольну роботу, якщо вона передбачена за планом) і самоаналіз; – індивідуальна робота зі студентами під час консультацій, перевірки індивідуальних завдань і керівництво науковими студентськими дослідженнями, якщо такі заплановані (підготовка до олімпіад, «днів науки», наукових конференцій тощо).
3.	Завершальний етап	<p><u>Організаційно-підготовча робота до підсумкового контролю:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – обговорення результатів практики

Етапи	Назви етапів	Види діяльності за етапами
		керівниками практики від Університету та бази практики; – підготовка звіту за результатами проходження практики, його захист у ході заліку.

1. Розподіл роботи на практику

Педагогічна практика має такий розподіл навчального плану за видами роботи [1]:

- 70% педагогічної практики становить *навчально-методична робота*: опрацювання документації навчального процесу; планування та розробка аудиторних занять і проміжних контрольних заходів (не менше, ніж: 4 лекційних і 4 семінарських занять, 2 проміжних контрольних заходів); відвідування й аналіз аудиторних занять (не менше, ніж 4 лекційних і 4 семінарських занять); проведення консультацій та керівництво різними видами діяльності студентів;
- 30% загального часу навчально-педагогічної практики відводиться на *проведення аудиторних занять* (лекцій і семінарів)

2. Загальні організаційні питання проведення практики

Відповідальність за організацію та проведення практики покладається на ректора Університету. Загальну організацію практики та контроль за її проведенням здійснює проректор з навчальної роботи.

Безпосереднє навчально-методичне керівництво і виконання програми практики забезпечує завідувач кафедри історії. Організаційними заходами, що забезпечують підготовку та порядок проведення практики, є:

- розробка програми практики;
- призначення відповідального за організацію та проведення практики на кафедрі історії (надалі – відповідальний за практику на кафедрі);
- визначення баз практик та наукових керівників від неї;
- укладання договорів про проведення практики між Університетом та базою практики;
- призначення безпосередніх керівників практики від кафедри історії;

- розробка індивідуальних завдань та плану роботи аспіранта на період проведення практики на кафедрі та/або базі практики;
- розробка та ухвалення з базою практики робочої програми практики (силабус) з урахуванням особливостей бази практики та індивідуального завдання аспіранта;
- оформлення направлення на практику згідно укладених договорів;
- розробка (за необхідності) методичних рекомендацій проведення практики в дистанційному режимі;
- проведення зборів здобувачів вищої освіти з питань практики (оформлення та заповнення щоденника, звіт та додатки до нього тощо) за участю керівників практики від кафедри та бази практики;
- керівництво і контроль за проведенням практики;
- обговорення підсумків та аналіз виконання програм практики на засіданнях кафедри;
- подання деканам факультетів, директорам інститутів звітів про проведення практики з пропозиціями щодо удосконалення її організації.

Педагогічна практика оформлюється наказом, який готує деканат за поданням кафедри списків здобувачів вищої освіти та відповідальних за проведення практики від кафедри.

Для керівництва практикою призначаються відповідальні:

- від кафедри історії завідувачем кафедри призначається:
 - відповідальний за організацію та проведення практики на кафедрі;
 - керівник практики від Університету (зазвичай це науковий керівник аспіранта).
- від бази практики призначається керівник за поданням завідувача підрозділу, в який направляється аспірант.

Підсумки практики обговорюються на засіданнях кафедри і засіданнях Вченої ради факультету.

За наявності вакантних місць на базі практики аспіранти університету

можуть бути зараховані на штатні посади, якщо вони відповідають фаху та вимогам програми практики. При цьому не менше, ніж 50% часу відводиться на професійну підготовку за програмою практики.

При плануванні практики на кафедрі історії аспіранти можуть бути залучені до навчального процесу та зараховані на посади викладачів (стажистів). У даному випадку кафедра може ухвалити рішення про зарахування йому педагогічної практики як проходження практики на кафедрі історії (табл. 1), за умови:

- відвідування аудиторних занять НПП інших кафедр Університету з галузі знань В «Мистецтво та гуманітарні науки» та надання документу «Аналіз відвіданого аудиторного заняття»;
- складання звіту та його захисту на засіданні кафедри у кінці терміну практики.

3. Організація практики в дистанційному режимі

Практика, яка передбачає її проходження на базі установ або організацій, може бути проведена дистанційно або безпосередньо на території організації чи установи за заявою здобувача за умови, якщо база практики розташована максимально наближено до місця його проживання.

Рішення про форму проведення практики приймає випускова кафедра.

4. Організація практики на кафедрі

При плануванні проведення практики без залучення зовнішніх баз практики (табл. 1) план роботи та індивідуальне завдання аспіранта на практику можуть включати навчальні дисципліни (освітні компоненти), що викладаються:

- на кафедрі історії за першим (бакалаврським) та другим (магістерським) рівнем вищої освіти;
- на кафедрах Університету з галузі знань В «Мистецтво та гуманітарні науки».

Для набуття аспірантом досвіду застосування різних методів викладання освітніх компонентів, рекомендується залучати кафедри Університету з галузі

знань В «Мистецтво та гуманітарні науки», а для поглиблення знань з педагогіки вищої школи залучати кафедру психології та педагогіки факультету соціології і права на правах консультантів.

Для складання плану роботи та індивідуального завдання на практику аспіранти разом з керівником від Університету (науковим керівником):

- обирають для проведення занять навчальні дисципліни (освітні компоненти), теми лекційних і семінарських занять, теми індивідуальних завдань та/або модульних контрольних робіт тощо;
- погоджують з професорсько-викладацьким складом кафедри історії та залучених кафедр Університету заняття (лекційні, семінарські тощо), що виносяться на відвідування та обговорення;
- узгоджують графік консультацій з кафедрою психології та педагогіки з питань педагогіки вищої школи;
- складають *план проходження практики та індивідуальне завдання* з урахуванням розкладу навчальних дисциплін і професорсько-викладацьким складом відповідних кафедр;
- ознайомлюються з нормативною базою та документами Університету стосовно освітнього процесу, методами їх застосування та відповідними технічними засобами й системами, якими користуються НПП під час навчального процесу як при очній, так і при дистанційній формі навчання.

Не пізніше ніж за два тижні до початку практики аспірант надає комісії з оцінювання якості педагогічної майстерності розроблений методичний матеріал з проведення аудиторних занять згідно з ухваленим на кафедрі планом роботи. Отримує від цієї комісії допуск до проведення аудиторних занять.

У випадку недопущення до практики, аспірант відраховується з Університету або за поважних причин (за наявності відповідного підтверджувального документа) проходить практику повторно в наступному семестрі поточного чи у наступному навчальному році.

Після закінчення практики аспіранти повинні подати звітну документацію відповідальному за проведення практики на кафедрі. Підсумки педагогічної

практики аспірантів підводять в комісії з захисту практики на засіданні кафедри.

У випадку, коли здобувач залучається до навчального процесу на посаді викладача, кафедра може ухвалити рішення про зарахування йому педагогічної практики як проходження практики на кафедрі історії (табл. 1), за умови:

- відвідування аудиторних занять НПП інших кафедр Університету з галузі знань В «Мистецтво та гуманітарні науки» та надання документу «Аналіз відвіданого аудиторного заняття»;
- складання звіту та його захисту на засіданні кафедри у кінці терміну практики.

5. Організація практики на базі практики

Особливістю організації практики на базі практики є пропорційний розподіл часу її проведення в рамках можливостей кафедри історії Університету та додаткової бази – профільної кафедри іншого ВНЗ (табл.3.1). Після її завершення аспірант може проаналізувати переваги й недоліки організації освітньої роботи на різних кафедрах та в різних закладах вищої освіти, а також надати власні пропозиції щодо оптимізації процесу навчання.

Враховуючи те, що практика проходить у період реалізації раніше визначеного розкладу занять, регламентований календарний план проходження практики (табл. 3) враховує:

- графіки навчального процесу бази практики та Університету;
- час на аналіз, обробку та підготовку методичних матеріалів для проведення аудиторних занять та індивідуальних завдань/модульних контрольних завдань;
- відвідування занять провідних НПП як на базі практики, так і в Університеті.

Рекомендований календарний план проходження практики

№ з/п	ЗМІСТ	Термін виконання
<u>До початку проходження практики згідно з графіком навчального процесу та Наказу по Університету</u>		
1	<ul style="list-style-type: none"> – узгодити з науковим керівником місце проведення практики (база практики); – узгодити на базі практики керівника практики; – ознайомитися з графіком навчального процесу на базі практики та в Університеті; – ухвалити на засіданні кафедри місце проходження практики та керівників від бази практики та від кафедри; – отримати документи з практики й методичні рекомендації до їх заповнення: відповідальний за практику на кафедрі надає аспірантам доступ до документів кафедри з практики та/або код доступу до Google диску (надалі – диск) відповідального за практику на кафедрі; 	За тиждень до початку навчального семестру (надалі – навч. семестр)
2	<ul style="list-style-type: none"> – ознайомитися з програмою практики та робочою програмою (силабусом): обсягом завдань практики, компетенціями та програмними результатами навчання, зі змістом і технологією проходження практики, вимогами до заповнення й оформлення звіту з практики та щоденника; – узгодити на базі практики індивідуальне завдання та план роботи; – узгодити з керівником від кафедри план роботи на кафедрі; – ухвалити дані документи на засіданні кафедри; – отримати направлення на базу практики. 	До третього тижня першого місяця навч. семестру
3	<ul style="list-style-type: none"> – ознайомитися з організаційною, нормативною та методичною документацією Університету та бази практики (статути, положення, штатні розклади тощо), історичною довідкою про форми й методи педагогічної практики; – отримати на базі практики та на кафедрі історії методичні документи з забезпечення освітніх компонентів (силабуси, посібники, доступ до електронних навчальних класів тощо); – пройти інструктаж з охорони праці й техніки безпеки на робочому місці; – ознайомитися з місцем проведення практики, відвідати екскурсії по корпусах та аудиторіях Університету. 	З четвертого тижня першого місяця навч. семестру

№ з/п	ЗМІСТ	Термін виконання
4	<ul style="list-style-type: none"> – відвідати аудиторні заняття провідних НПП на базі практики й на кафедрі історії; вивчити їхній досвід викладання дисциплін; вивчити порядок оформлення відповідної документації; зафіксувати результати спостережень в аналізі відвіданих аудиторних занять; зробити власні висновки та отримати по них висновок від керівника з кафедри; – ознайомитися з методиками проведення лекційних занять; визначити їх зв'язок з семінарськими заняттями та самостійною формою навчання; проаналізувати особливості взаємодії лектора з аудиторією; проаналізувати методи проведення занять; визначити переваги та недоліки; обрати методи, які доцільно застосувати при проведенні власних лекційних/семінарських занять та підготовці методичних рекомендацій до них; обговорити з керівниками план проведення занять; факт проведення заняття зафіксувати у звіті з практики; – проаналізувати методичну документацію з забезпечення освітніх компонентів на базі практики та на кафедрі історії; 	Другий місяць навч. семестру
5	<ul style="list-style-type: none"> – підготувати методичний матеріал для проведення лекційного/семінарського заняття та індивідуальних завдань/модульних контрольних робіт; – детально обговорити зміст методичного матеріалу та методів проведення занять із керівниками від бази практики та кафедри історії; – звітуватися перед підрозділом бази практики та на засіданні комісії з оцінювання якості педагогічної майстерності аспірантів кафедри історії про готовність методичного матеріалу для проведення аудиторних занять та індивідуальних завдань/модульних контрольних робіт; – отримати допуск до практики та проведення запланованих у навчальному плані занять. 	Третій місяць навч. семестру
<u>В період проходження педагогічної практики (згідно з графіком навчального процесу та Наказу по Університету)</u>		
1	<p>Прибуття здобувача на практику, оформлення і отримання перепусток.</p> <p>Пройти інструктаж з техніки безпеки та охорони праці за місцем проходження практики.</p> <p>Проведення екскурсій по базі практики, ознайомлення з місцем роботи.</p>	В перший день практики

№ з/п	ЗМІСТ	Термін виконання
2	<ul style="list-style-type: none"> – провести лекційні/семинарські заняття згідно з ухваленим планом роботи на базі практики та кафедри історії; – проаналізувати і детально обговорити зміст проведеного аудиторного заняття з керівниками від Університету та бази практики; – зафіксувати результати проведення заняття у щоденнику; – формування розділів Звіту з практики. 	В період практики в терміни до останнього тижня практики
3	<ul style="list-style-type: none"> – отримати відгуки про результати проходження практики від керівника бази практики та кафедри історії; – отримати висновок про результати проходження практики від керівника бази практики та кафедри історії з занять, які провів аспірант; – оформити щоденник на базі практики (підписи, печатки, тощо); – оформити звітну документацію з практики, погодити її з науковим керівником. 	На останньому тижні практики
4	Ухвалити з керівником план захисту практики. Підготувати презентації для захисту практики та узгодити її з керівником.	
6.	Отримати дозвіл на друк звіту від відповідального за практику на кафедрі.	
7.	<ul style="list-style-type: none"> – надати ухвалену документацію з практики відповідальному за практику на кафедрі історії в паперовій та е-формі (щоденник на базі практики, звіт з практики, додаткові документи, тощо). При очному та при дистанційному режимі навчання документи прикріплюються на диск відповідального за практику на кафедрі через код доступу (надається аспіранту до початку практики); – отримати допуск до захисту практики на кафедрі історії. 	Протягом 10 календарних днів по завершенню практики
8.	Захист практики перед комісією	

Під час підготовки та проходження практики аспіранти-практиканти мають право з усіх питань, які виникають, звертатися до наукового керівника від кафедри та бази практики, завідувача кафедри, завідувача відділу підготовки науково-педагогічних кадрів; вносити пропозиції з удосконалення організації навчально-педагогічної практики; а також мають право відвідувати заняття провідних

фахівців університету для вивчення особливостей методики викладання, ознайомлення з передовим педагогічним досвідом, отримувати консультації викладачів кафедри психології та педагогіки факультету соціології і права для поглиблення знань з педагогіки вищої школи.

III. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Зміст освітнього компоненту

1. Навчально педагогічна діяльність.
2. Методична діяльність.
3. Науково-дослідна діяльність.

Методику опанування змісту педагогічної практики надана в табл. 4.

Таблиця 4

Методика опанування освітнього компоненту

Теми	Результати навчання
1. Навчально-педагогічна діяльність	
Навчальна робота	Здобувач вищої освіти має <u>Знати:</u> <ul style="list-style-type: none"> - основні поняття педагогіки та методики викладання у закладах вищої освіти; - сучасні підходи до формування у студентів професійної компетентності. <u>Вміти:</u> <ul style="list-style-type: none"> - планувати індивідуальну викладацьку діяльність, готуватися до занять; - проводити різні види навчальних занять за розкладом у закріпленій академічній групі; - структурувати зміст навчального матеріалу для проведення різних видів навчальних занять; - готувати дидактичний матеріал; - перевіряти письмові роботи студентів; - проводити консультації.
2. Методична діяльність	
Методична робота	Здобувач вищої освіти має <u>Знати:</u> <ul style="list-style-type: none"> - особливості організації освітнього процесу в закладі вищої освіти; - зміст освіти з обраного фаху (програми навчальних дисциплін (силабуси), підручники, посібники, методичні

Теми	Результати навчання
	рекомендації). <u>Вміти:</u> <ul style="list-style-type: none"> - складати тематичний план і плани окремих занять; - готувати завдання для самостійної роботи, завдання для поточного, модульного чи підсумкового видів контролю тощо.
3. Науково-дослідна діяльність	
Науково-дослідна робота	Здобувач вищої освіти має виявляти здатність застосовувати належні загальнонаукові та спеціальні історичні методи дослідження та використовувати результати власних наукових досліджень у педагогічній діяльності..

IV. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Основна ціль індивідуального завдання:

1. розробка методичних рекомендацій до проведення аудиторних занять та до індивідуального завдання та/або тестові завдання з поточного модульного контролю (надалі – методичні рекомендації).
2. відвідування аудиторних занять провідних НПП кафедри історії та бази практики та проведення Аналізу цих занять.

Індивідуальне завдання розроблюється безпосередньо для аспіранта або науковим керівником від кафедри, або від бази практики, та оформлюється за рекомендованою формою (Індивідуальне завдання на практику) відповідно до Планів роботи на базі практики та/або на кафедрі. Завдання можуть стосуватися обраних навчальних дисциплін відповідного рівня підготовки та/або методичних рекомендацій до них.

Дані документи ухвалюється на засіданні кафедри історії та затверджується завідувачем кафедри історії та керівником підрозділу з місця бази практики до початку практики.

До початку практики здобувач повинен надати до комісії з оцінки якості педагогічної майстерності розроблені ним методичні рекомендації. На підставі висновків даної комісії здобувач допускається або не допускається до практики та подається на відрахування з Університету.

Матеріали з індивідуального завдання є обов'язковими додатками до звіту.

V. ВИМОГИ ДО ЗВІТУ ПРО ПРАКТИКУ

За результатами проходження практики аспіранти зобов'язані оформити звітні матеріали та подати їх на кафедру для затвердження й успішного складання практики.

До обов'язкової документації належать:

- письмовий звіт з практики;
- щоденник практики (заповнений, з підписами та печатками на базі практики);
- три види додатків до звіту.

Додатки до звіту є обов'язковими. Заплановано такі три види додатків:

- 1) Методичні рекомендації до проведення аудиторних занять;
- 2) Аналіз відвіданих аудиторних занять провідних НПП;
- 3) Методичні рекомендації до індивідуального завдання та/або тестові завдання з поточного модульного контролю.

В тексті звіту на додатки обов'язково робиться посилання.

Письмовий звіт про проходження практики, де описано види та результати виконаної роботи, подається за рекомендованою на кафедрі формою (див. навчальний посібник «Педагогічна практика: організація, етапи проходження, звітування»). Звіт погоджується з керівником практики й підписується завідувачем кафедри.

До звіту окремо додаються додатки за формами ухваленими на кафедрі:

Методичні рекомендації до проведення аудиторних занять включають тему та план аудиторних занять, перелік наочних матеріалів, використаних під час заняття. Важливою складовою плану-конспекту є особисто виконана робота аспіранта, до якої належать перелік питань для обговорення за темою роботи та індивідуальні методичні матеріали за планом заняття.

При формуванні методичних рекомендацій для проведення аудиторних

занять аспірант застосовує знання, які він засвоїв при вивченні педагогічної навчальної дисципліни «Актуальні проблеми педагогіки вищої школи»: існуючі види навчальних занять, методи організації та технологій навчання.

Аналіз відвіданих аудиторних занять провідних НПП – подається за затвердженою на кафедрі історії формою з фіксацією спостережень та індивідуальним аналізом.

Методичні рекомендації для проведення індивідуального завдання та/або тестові завдання з поточного модульного контролю – подаються за затвердженою на кафедрі історії формою, розроблені за темою проведених аудиторних занять для поточного або модульного контролю.

Обов'язковим елементом звітної документації є щоденник педагогічної практики аспірантів із чітким зазначенням термінів і обсягу виконаної роботи за планом практики. Щоденник заповнює аспірант особисто. Оформлення щоденника узгоджується з керівником практики і подається для затвердження на кафедрі.

Відсутність хоча б одного з указаних документів має наслідком недопущення аспіранта до захисту практики та виставлення йому незадовільної оцінки. Аспіранти повинні за 5 робочих днів після закінчення практики надати звітну документацію на кафедрі. Кінцевим результатом педагогічної практики є захист її результатів перед комісією у формі звітної конференції (засідання кафедри).

Звіт з практики зберігається на кафедрі три роки.

VI. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Підсумки проходження практики підбиваються під час складання аспірантом заліку, який приймає комісія, призначена завідувачем кафедри. При розрахунку підсумкової оцінки враховуються всі види діяльності аспіранта.

Оцінювання результатів практики проводиться за 100-бальною шкалою з обов'язковим переведенням бальних оцінок до університетської шкали (з виставленням оцінок «відмінно», «дуже добре», «добре», «задовільно», «достатньо» чи «незадовільно»).

Відповідно до рейтингової системи оцінювання результатів навчання

студентів 100-бальна шкала оцінок за практику розподіляється на два етапи:

- **I етап** – стартові бали здобувача (робота здобувача протягом практики) та становить не більше 70 балів;
- **II етап** – захист практики (проводиться спеціально організованою комісією: оцінюються якість оформлення звіту з практики, презентація, повнота відповідей на запитання членів комісії) та становить не менше 30 балів.

Розрахунок стартових балів аспіранта(I етап)

Стартові бали розподіляться за такими критеріями (табл. 5).¹

Таблиця 5

Розподіл стартових балів за критеріями

№ п/п	Вид роботи	Бал	Кількість	Всього балів
1.	Проведений аналіз відвідуваний аудиторних занять (4 лекційні та 4 семінарські заняття)	1	8	8
2.	Розробка методичних рекомендацій для проведення лекційних занять	6	4	24
3.	Аналіз проведених лекційних занять*	2,5	4	10
4.	Розробка методичних рекомендацій для проведення семінарських занять	4	4	16
5.	Аналіз проведених семінарських занять*	2	4	8
6.	Розробка методичних рекомендацій для поточного модульного контролю	2	2	4
Всього стартових балів				70

*-Рекомендовані критерії оцінки аналізу проведених аудиторних занять аспіранта з боку керівника від університету та бази практики є:

- оцінка психологічної готовності аспіранта до роботи в аудиторії (оцінюються мотивація аспіранта, розуміння висунутих перед ним вимог та завдань);
- оцінка загальної наукової, методичної й технічної підготовки викладача-

¹ Розподіл за видами робіт може корегуватись силабусом та нормативними документами по Університету

початківця;

- оцінка вміння аспіранта планувати роботу і час на виконання завдань і вимог педагогічної практики;
- оцінка викладацької діяльності аспіранта (виконання навчальних програм, якість проведених занять, володіння інноваційними методами, прийомами та засобами навчання й виховання студентів);
- вміння знаходити спільну мову зі студентською аудиторією, зацікавити проблематикою лекційного або семінарського заняття.

Заохочувальні бали рекомендуються з проведення індивідуальних занять зі студентами:

- у формі консультацій для підготовки до виступу на семінарах, виконання самостійної роботи 5 балів;
- з наукової роботи для підготовки до участі в олімпіадах та наукових конференціях 5-10 балів.

Розрахунок балів з захисту практики (II етап)

Бали за захист практики нараховуються за таким критерієм (табл. 6):

Таблиця 6

Розрахунок балів з захисту практики:

№ п/п	Критерій оцінювання	Бали
1	Оформлення звіту з практики та супровідних додатків до нього	5
2	Оформлення презентації з захисту звіту практики	5
3	Доповіді та відповіді на запитання комісії	20
<i>Критерій оцінювання доповіді та відповідей на запитання членів комісії</i>		
«Відмінно»	доповідь чітка, обґрунтована, на запитання надано правильні та обґрунтовані відповіді (не менше за 90% потрібної інформації)	20-18 балів
«Добре»	доповідь чітка, але без обґрунтування, на запитання надано правильні, але не обґрунтовані відповіді (не менше за 75% потрібної інформації)	17-15 бали
«Задовільно»	доповідь має неточності, на запитання надано неповні відповіді (не менше за 60% потрібної	15-12 балів

№ п/п	Критерій оцінювання	Бали
	інформації)	
«Не задовільно»	Не відповідає критерію «Задовільно»	0 балів

Результати оголошуються кожному аспіранту окремо у присутності на контрольному заході або в дистанційній формі (е-поштою, в системі «Сікорський»). Також фіксуються в системі «Електронний кампус».

Умови допуску до семестрового контролю (заліку): виконання індивідуального завдання та плану роботи на базі практики та кафедрі історії та надання: щоденника з практики; звіту з практики (включно з додатками); презентації з захисту практики; відгуку керівника від кафедри з оцінкою не менше, ніж «достатньо»; позитивного відгуку керівника з бази практики, а також стартовий рейтинг (r_c) не менше за 50% від R_c , тобто 35 балів.

Необов'язкові умови допуску до заліку: відсутні

Бали за захист практики нараховуються за таким критерієм (табл. 7):

Таблиця 7

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою

Кількість балів	Оцінка за університетською шкалою
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

Захист практики проводиться згідно Положення про порядок проведення практики здобувачів вищої освіти КПІ ім. Ігоря Сікорського <https://osvita.kpi.ua/node/184> та Положення про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського <https://osvita.kpi.ua/node/37>.

VII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література

- 1) Положення про проведення практики здобувачами вищої освіти КПІ ім. Ігоря Сікорського. Детальніше <https://osvita.kpi.ua/node/184>
- 2) Освітньо-наукова програма третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти «Історія». Детальніше: https://osvita.kpi.ua/032_ONPD_History
- 3) Положення про організацію освітнього процесу в КПІ ім. Ігоря Сікорського. Детальніше: <https://osvita.kpi.ua/node/39>.
- 4) Положення про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського. Детальніше: <https://osvita.kpi.ua/node/37>
- 5) Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII // Голос України. 6 серпня 2014р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
- 6) Головенкін, В. П. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] : підручник / В. П. Головенкін ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Електронні текстові дані (1 файл: 3,6 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 290 с. <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/29032> .
- 7) Педагогіка вищої школи. Конспект лекцій [Електронний ресурс] : конспект лекцій для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти з навчальної дисципліни за освітніми програмами: “Комп’ютерні системи і технології спеціального зв’язку”, “Безпека державних інформаційних ресурсів”, “Спеціальні системи електронних комунікацій”, спеціальностями: 122 “Комп’ютерні науки”, 125 “Кібербезпека та захист інформації”, 172 “Електронні комунікації та радіотехніка” / В. О. Ананьїн, В. В. Горлинський, О. О. Пучков, О. В. Уваркіна ; ІСЗЗІ КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 951.49 Кбайт). – Київ : ІСЗЗІ КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. – 124 с. <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/63698>
- 8) *Моїсеєва Є.М. Методика підготовки та проведення лекцій у національній академії внутрішніх справ [Електронний ресурс]: методичні рекомендації за редакцією Моїсеєва Є.М.: Національна академія внутрішніх справ.*

https://okop.naiu.kiev.ua/assets/files/npa-navs/MetRec_lekc.pdf

- 9) Педагогічна практика: організація, етапи проходження, звітування. [Електронний ресурс] : навч. посіб. для здобувачів ступеня д-ра філософії за освіт. програмою «Історія» спец. В9 Історія та археологія / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: С.О. Костишева, А.А. Кізлова, Г.А. Корнієнко. – Електрон. текст. дані (1 файл). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2025. – 150 с. (проект)

Додаткова література

- 10) Регламент проведення семестрового контролю в дистанційному режимі. Детальніше: <https://osvita.kpi.ua/node/148>
- 11) Про затвердження Вимог до оформлення дисертації: наказ М-ва освіти і науки України від 12 січн. 2017р. №40 (із змінами внесеними згідно з наказом М-ва освіти і науки України від 31 трав. 2019р. №759). Детальніше: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text>
- 12) Горохівський П. І. Методика викладання історії: Курс лекцій для студентів денної та заочної форм навчання. / П.І. Горохівський. – Умань : ПП Жовтий О.О, 2013. – 294 с.
<https://surl.li/scrhlc>
- 13) Маринченко Г. М. Методика викладання історії у закладі вищої освіти : навчально-методичний посібник / [автор-укладач Г.М. Маринченко]. — Миколаїв : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. — 292 с..
<https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi78/0057941.pdf>

Інформаційні ресурси

- 14) Google-клас «Педагогічна практика» (код курсу - [за запрошенням викладача](#))
- 15) Освітній процес в КПІ ім. Ігоря Сікорського (документи) <https://osvita.kpi.ua/>
- 16) Рекомендації щодо оформлення мультимедійних презентацій <https://surl.li/hfewnw>